Κωδικός Μαθήματος EDUC-629DL	**Τίτλος Μαθήματος** Ειδική Εκπαίδευση: Επιστημολογική βάση και ερευνητικές προσεγγίσεις	**Πιστωτικές μονάδες** 9
Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών	**Εξάμηνο**	**Προαπαιτούμενα**
Κατηγορία Μαθήματος Υποχρεωτικό	**Γνωστική Περιοχή** Ειδική Εκπαίδευση	**Γλώσσα Διδασκαλίας** Ελληνική Greek
Επίπεδο Μαθήματος 3ος Κύκλος	**Έτος Σπουδών** 1ο	**Διδάσκων** Δρ Δημήτρης Στασινός
Μέθοδος Διδασκαλίας Εξ αποστάσεως	**Πρακτική Άσκηση** N/A	**Συναπαιτούμενα** Κανένα

Στόχοιτουμαθήματος

- Το μάθημα στοχεύει στη βαθύτερηκατανόηση εκ μέρους των μεταπτυχιακών φοιτητών: α) της επιστημολογικής αφετηρίας της Ειδικής Εκπαίδευσης ως επιμέρους κλάδου των Ανθρωπιστικών Επιστημώνκαι β) των πολλαπλών ερευνητικών μεθόδων που εφαρμόζονται σήμερα στο χώρο αυτόαπό τη διεπιστημονική κοινότητα.λόγω της περιπλοκότητας του γνωστικού αντικειμένου του αλλά και της ανομοιογένειας που διέπει τα χαρακτηριστικά της κάθε εμπλεκομένης περίπτωσηςπαιδιού.

Α΄Η επιστημολογική βάση της Ειδικής Εκπαίδευσης

- Η έμφαση θα είναικατ΄ αρχάς στην ανάλυση της φύσης αλλά και της αναγκαιότητας της επιστημονικής γνώσης που αφορά στο αντικείμενο της Ειδικής Εκπαίδευσηςκαθώς και στον τρόπο με τον οποίο αυτή παράγεται προκειμένου να υποδηλώσει τη μη*γραμμική* της υπόσταση και ταυτόχρονα τη δυνατότητα μετουσίωσής της σε (ειδική) σχολική πράξη. Θα υπογραμμιστεί δηλαδή ο συνεχώς μεταβαλλόμενος χαρακτήρας της επιστημονικής γνώσης που επηρεάζει τις θεωρητικές θέσεις των επιστημόνων αναφορικά με το κλινικό προφίλ των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκεςκαι διαμορφώνει εναλλακτικές πρακτικές που (πρέπει να) ακολουθούνται για την αντιμετώπισή τους στο σχολείο.
- Η έμφαση θα αφορά επίσης στην ενθάρρυνση της κριτικής στάσης και την ενδυνάμωση του ερευνητικού πνεύματοςτων υποκειμένων (μαθητών)καθώς και στην προώθηση της δυνατότητάς τους να επενεργούν ενεργά για εποικοδόμηση της προσκτώμενης γνώσης (αυτοαναφερόμενη διαδικασία). Και τούτο στο μέτρο που θα επιτρέπει το δυνάμει νοητικό τους ρεπερτόριο με τους όποιους ενδεχόμενους περιορισμούς του.
- Θα γίνει επίσης αναφορά στα κυρίαρχα-εναλλακτικά θεωρητικά ρεύματα στο χώρο των Ανθρωπιστικών Επιστημών σε προηγμένες χώρες του κόσμου που με τη φιλοσοφία και τη διαλεκτική τους διαμόρφωσαν συγκεκριμένες πρακτικές (διδακτικής, παιδαγωγικής και

ψυχολογικής) μεταχείρισης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο κοινωνικο-πολιτισμικό και εκπαιδευτικό συγκείμενο.Οι πρακτικές αυτές, οι περισσότερες των οποίων κυριάρχησαν στο δεύτερο μισό του προηγούμενου αιώνα, περιγράφονται με κοινωνικούς-εκπαιδευτικούςόρους όπως κοινωνική απόρριψη,περιθωριοποίηση, ασυλοποίηση-ιδρυματισμός, αποασυλοποίηση-αποϊδρυματοποίηση, κοινωνική αποδοχή, ομαλοποίηση, ενσωμάτωση, ένταξη, και τελευταία συμπεριληπτική ή καλύτερα «ολική» εκπαίδευση (inclusiveeducation) στο πλαίσιο της Διακήρυξης της UNESCO (1994) στη Σαλαμάνκα της Ισπανίας.

- Θα δοθεί έμφαση στο ιατρικό μοντέλο και στο παιδαγωγικό-ψυχολογικό μοντέλο ερμηνείας της disability υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα τις προεκτάσεις των μοντέλων αυτών στη διατύπωση θεωρητικών σχημάτων και αντικρουόμενων επιχειρημάτων στη διεπιστημονική κοινότητα καθώς και στην επίδραση των θεωρητικών προσεγγίσεων στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι των προηγμένων χωρών του κόσμου, σε διαχρονική πορεία.

Β΄ Οι ερευνητικές μέθοδοι-προσεγγίσεις στην Ειδική Εκπαίδευση

- Στους βασικούς στόχους του μαθήματος , πέρα από την προσπάθεια για εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών με τον επιστημονικό κλάδο της Ειδικής Εκπαίδευσης,περιλαμβάνεται και η απόκτηση εκ μέρους τους της αναγκαίας γνώσης των υποθέσεων και των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται σ΄αυτόν. Δηλαδή η κύρια στόχευση του μαθήματος θα είναι ο άρτιος μεθοδολογικός και επιστημολογικός τους προβληματισμός και εξοπλισμός.Η έμφαση θα δοθεί στις αρχές από τις οποίες διέπεται η επιστημονική έρευνα στο χώρο της Ειδικής Εκπαίδευσης λαμβάνοντας υπόψη το στοιχείο της *μεταβλητότητας* των υποκειμένων που συμμετέχουν σε αυτή καθώς και το ιδιαίτερο *εκπαιδευτικό context* (schooling) που συνυφαίνεται κάθε φορά με την ποιότητα φοίτησης του παιδιού σε συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Ιδιαίτερα, θα γίνει ανάλυση με παραδείγματα των πολλαπλών ερευνητικών μεθόδων, ποιοτικών και ποσοτικών, που εφαρμόζονται σήμερα στο χώρο αυτόν καθώς και αναφορά στη διασφάλιση των απαραίτητων προϋποθέσεων για ύπαρξη *δεικτών ποιότητας* που αφορούν κατά κύριο λόγο στα χαρακτηριστικά τουεπιστήμονα ερευνητή (επάρκεια σε τομείς όπως ερευνητική εμπειρία, εξειδικευμένες γνώσεις, αναλυτική-ευέλικτη-δημιουργική και ενδοσκοπική σκέψη, κ.τ.λ.).

Μαθησιακά αποτελέσματα

Οι φοιτητές,στο πλαίσιο του μαθήματος, θα είναι ικανοί:

- Να εμβαθύνουν στα κύρια επιστημολογικά πεδία που επηρέασαντη φύση, την πορεία και τον εξελικτικό χαρακτήρα της Ειδικής Εκπαίδευσης και διαμόρφωσαν εκπαιδευτικές και διδακτικές πρακτικές σύμφυτες με τα ιδεολογικά και κοινωνικά ρεύματα της εποχής που αντιπροσωπεύουν.
- Να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητα και την περιπλοκότητα του χώρου της Ειδικής Εκπαίδευσης σε επίπεδο *μεταβλητότητας* των υποκειμένων αλλά και του *εκπαιδευτικούcontex*t των υποκειμένων της, γεγονός που επηρεάζει τις ακολουθούμενες ερευνητικές στρατηγικές και τις πρακτικές μεταχείρισής τους στη σχολική πράξη.
- Να αποκτήσουν εξοικείωση με τις πολλαπλές ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην Ειδική Εκπαίδευση, να αναλύουν παραδείγματα αντιπροσωπευτικών ερευνών στο

χώρο αυτό, να ασκούν κριτική και να προτείνουν εναλλακτικά σχήματα ερευνητικών προσεγγίσεων.

- Να προσδίδουν έμφαση στους δείκτες ποιότητας που πρέπει να διέπουν την έρευνα ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και να τεκμηριώνουν την άποψή τους με ανάλογα επιχειρήματα και παραδείγματα που θα αντλούν από το ερευνητικό και κλινικό ρεπερτόριο της Ειδικής Εκπαίδευσης.
- Να εκπονούν και να εφαρμόζουν πλάνα έρευνας στο χώρο της Ειδικής Εκπαίδευσης που να βασίζονται στη χρήση εναλλακτικών ερευνητικών μεθόδων και να απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Να συνδέουν (με) και να μετουσιώνουν ερευνητικά δεδομένα σε ειδική σχολική-διδακτική πράξη εκπονώντας συγκεκριμένα πλάνα διδασκαλίας ή και έρευνας για βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας σε εξατομικευμένη βάση στο σχολείο.

Περιεχόμενο του μαθήματος

- Επιστημονική γνώση και Ειδική Εκπαίδευση: Ο ανοιχτός και αναπτυσσόμενος χαρακτήρας της επιστημονικής γνώσης και η σύνδεσή της με τις κυρίαρχες θεωρητικές θέσεις στην Ειδική Εκπαίδευση.
- Τα εναλλακτικά-διαχρονικά θεωρητικά ρεύματα στην Ειδική Εκπαίδευση και η μετουσίωσή τους σε κοινωνικές αξίες και πρακτικές εκπαιδευτικής μεταχείρισης παιδιών με ειδικές ανάγκες {κοινωνική απόρριψη, κοινωνική αποδοχή, «ομαλοποίηση», ενσωμάτωση-ένταξη, «συμπεριληπτική»-«ολική» εκπαίδευση}.
- Το ιατρικό μοντέλο και το παιδαγωγικό-ψυχολογικό μοντέλο ερμηνείας της disability στην Ειδική Εκπαίδευση: θεωρητικό υπόβαθρο και προεκτάσεις στην έρευνα και την (ειδική) σχολική πράξη.
- Η αναγκαιότητα για πολλαπλές ερευνητικές προσεγγίσεις στην Ειδική Εκπαίδευση: παρουσίαση και ανάλυση παραδειγμάτων .
- Οι δείκτες ποιότητας στην έρευνα πτυχών της Ειδικής Εκπαίδευσης.
- Η νηπιακή ηλικία της ερευνητικής βάσης στην Ειδική Εκπαίδευση και οι επιπτώσεις της στην αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του διδακτικού-υποστηρικτικού έργου στο (συνηθισμένο) σχολείο.
- Εκπόνηση σχεδίων έρευνας για τον έλεγχο της ποιότητας της διδασκαλίας απευθυνόμενης στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μαθητών στο (συνηθισμένο) σχολείο.

Μαθησιακές δραστηριότητες/διδακτικές μέθοδοι

Εισηγήσεις-συζητήσεις,Ατομική ή/ και ομαδική εργασία, Ατομική ή/ και ομαδική καθοδήγηση, Ανάλυση μελέτης περιπτώσεων.

Μέθοδοι Αξιολόγησης

Διαμορφωτική αξιολόγηση, Ανατροφοδότηση, Ατομική-Ομαδική εργασία (ερευνητική ή/και συνθετική), Συζήτηση και Κριτική Αποτίμηση ερευνητικών papers, Τελική εξέταση.

Βασικάδιδακτικάεγχειρίδια/βιβλιογραφία

AmericanPsychiatricAssociation (1994).*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders DSM-IV-TR* (Fourth edition), American Psychiatric Association.

Bartholomay T., Wallace T., Mason Chr. (2001). *The leadership factor: A key to effective inclusive high schools.* Minneapolis: Institute for Community Integration.

Brantlinger, E. et al. (2005). Qualitative studies in special education. *Exceptional Children, 71*, (2), 195 (13), 1o.

Brice A., Miller, R. J. (2000). Case studies in inclusion: what works, what doesn't.*Communication Disorders Quarterly*, *21*, (4), 237-241.

Farrell, M. (2010).*Debating Special Education*.Taylor & Francis.

Fuchs D., Fuchs L.S., and Fernstrom P.(Spring 1993). A conservative approach to special education reform: Mainstreaming through transenvironmental programming and curriculum-based measurement.*American Educational Research Journal, 30*, (1), 149-177.

Gallagher, D.J. (Sum 1998). The scientific knowledge base of special education: Do we know what we think we know?*Exceptional Children, 64* (4), 493-502.

Gindis, B. (1999). Vygotskiy's vision: Reshaping the practice of special education for the 21st Century. *Remedial and Special Education, 20*, (6), 32-64.

http://nichey.org/research/basics/start (2010). Special education research: Where to start?

Kalyanpur, M. (1999).Special education epistemology as a product of western culture:implications for non-western families of children with disabilities. *Int. J Rehabil Res*, *22*(2), 111-118

Learly, M.R. (2008).*Introduction to behavioral research methods.* Pearson Education

MacInnis, C. (1995). Holistic and Reductionist Approaches in Special Education: Conflicts and Common Ground. *McGill Journal of Education, 30,* (1), p7-20.

Rodina, K. (Unpublished manuscript). *Vygotky;s social constructionist view on disability: A methodology for inclusive education*University of Oslo (Department of Special Needs Education).

Silverman, J.C. (2007). Epistemological beliefs and attitudes toward inclusion in preservice teachers.*Teacher Education and Special Education, 30,* (1), 42-51. Allen Press.

Stake, R.E. (2010).*Qualitative Research. Studying how think work.* TheGuilfordPress.

Στασινός, Δ. (2009). *Ψυχολογία του λόγου και της γλώσσας*. Gutenberg.

Whilmshurst, L. (2005). *Essentials of Child Psychopathology*.John Wiley & Sons.

Recommended Textbooks/Reading:

Farrell, M. (2010).*Debating Special Education*, Taylor & Francis.

Gindis, B. (1999).Vygotskiy's vision: Reshaping the practice of special education for the 21st Century.*Remedial and Special Education, 20,* (6), 32-64.

Leary, M..R. (2008).*Introduction to research methods* (fifth edition).Pearson Intern Edition

Stake, R.E. (2010).*Qualitative research. Studying how think work.*The Guilford Press.
Στασινός, Δ. (2009).*Ψυχολογία του λόγου και της γλώσσας*. Gutenberg
Whilmshurst, L. (2005).*Essentials of Child Psychopathology*.John Wiley & Sons.